† VARSANUFIE
Arhiepiscopul Râmnicului

Bunătatea lui Dumnezeu și omul îmbunătățit

Bunătatea este o coordonată firească a omului, dată acestuia prin actul creării sale după chipul lui Dumnezeu. Sfânta Scriptură atestă faptul că lumea întreagă a fost creată de Dumnezeu „bună foarte" (Facerea I, 31), adică potrivită cu scopul ei, consecventă cu sine și într-o tensiune eshatologică orientată spre statornicia în bine. Omul, ca preot al întregii creații deține vocația spiritualizării lumii, ca prin aceasta el însuși să crească în comuniunea tot mai deplină cu Dumnezeu: „Pentru că și făptura însăși se va izbăvi din robia stricăciunii, ca să fie părtașă la libertatea măririi fiilor lui Dumnezeu" (Romani VIII, 21). Îndepărtarea de Dumnezeu prin neascultare a însemnat îndepărtarea de bunătate, Dumnezeu fiind singurul izvor al bunătății: „Toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor" (Iacov 1, 17). Clement Alexandrinul arată în chip lămuritor că Dumnezeu singur este bun: „Nimic nu-i mai bun decât Dumnezeu"[1], potrivit cuvintelor Mântuitorului Hristos: „De ce-Mi zici bun? Nimeni nu este bun decât numai Unul Dumnezeu" (Matei XIX, 17). Sfântul Ioan Casian explicând aceste cuvinte scrie că este neschimbător și bun numai Dumnezeu, Care, având bunătatea nu prin darul ostenelii, ci din fire, nu poate fi altfel decât bun[2].

Sfântul Dionisie Areopagitul socotește că cea mai apropiată numire ce se cuvine ființei divine este aceea de bunătate, sau de bunătate suprabună: „pe care teologii (autorii Scripturii) o atribuie prin excelență dumnezeirii mai presus de dumnezeire și o deosebesc de toate, cum socotesc, numind bunătatea însăși existența dumnezeiască"[3].

Astfel, toată teologia patristică asociază lucrarea bunătății ca fiind proprie prin excelență firii dumnezeiești, iar omul se împărtășește de bunătate în măsura apropierii sale față de Dumnezeu. Clement Alexandrinul

1 Clement Alexandrinul, *Pedagogul*, I, VIII, 63.2., în PSB, vol. 4, traducere, note și indici de Pr. Dumitru Fecioru, Ed. IBMBOR, București, 1979, p. 203.

2 Sfântul Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, I, XVI, 3, în PSB, vol. 57, traducere de prof. Vasile Cojocaru și prof. David Popescu, prefață, studiu introductiv și note de Prof. Nicolae Chițescu, Ed. IBMBOR, București, 1990, p. 411.

3 Sfântul Dionisie Areopagitul, *Despre Numirile Dumnezeiești*, IV, I, în *Opere complete*, traducere, introducere și note de Pr. Prof. dr. Dumitru Stăniloae, ediție îngrijită de Constanța Costea, Ed. Paideia, București, 1996, p. 145.

scrie despre bunătate ca atribut divin, că „Dumnezeu este bun așa cum este în firea focului să încălzească”[4], iar Sfântul Grigorie de Nyssa în *Viața lui Moise* completează această definiție, arătând că: „Binele prim și propriu, a cărui fire este bunătatea, este și se numește dumnezeirea, fie că aceasta se înțelege sau nu”[5], iar Sfântul Maxim Mărturisitorul conchide că „Dumnezeu este, precum s-a scris, «Soarele dreptății» (Maleahi IV, 2), revărsând peste toți razele bunătății”[6]. Boethius, în *Despre mângâierile filosofiei*, arată cum „Concepția comună a sufletelor omenești admite că Dumnezeu, începutul tuturor lucrurilor, este bun; într-adevăr, de îndată ce nu se poate cugeta nimic mai bun decât Dumnezeu, cine s-ar îndoi că nu e bun Cel decât care nu există nimic mai bun? Astfel, rațiunea demonstrează că Dumnezeu este bun, convingându-ne prin aceasta că și binele suprem e tot în el. Dacă n-ar fi așa, n-ar putea fi principiul tuturor lucrurilor; ar exista în adevăr ceva mai presus de el, care să posede binele perfect și care să pară anterior și mai vechi decât el; căci toate cele desăvârșite s-a văzut limpede că există înaintea celor mai puțin desăvârșite. De aceea, ca să nu ducem argumentarea la infinit, trebuie să mărturisim că Dumnezeul suprem are în sine singur și binele suprem și perfect...”[7].

Sfântul Vasile cel Mare, enumerând atributele lui Dumnezeu, Îl arată pe El ca fiind desăvârșita bunătate: „Dumnezeu, fericita fire, îmbelșugata bunătate, Cel dorit de toți cei înzestrați cu cuvânt și rațiune, frumusețea cea mult dorită, începutul existențelor, izvorul vieții, lumina cea spirituală, înțelepciunea cea neapropiată”[8].

Toate cele din lume, inclusiv ființele văzute și nevăzute au fost create de Dumnezeu prin libera mișcare a voinței și bunătății Sale: „Atunci când a creat, «la început», tot ce a găsit de bine să creeze și, pentru ființele cugetătoare, nu a avut un alt motiv de a le aduce la existență decât pe Sine Însuși, adică bunătatea Sa”[9]. Dumnezeu cel bun și în chip transcendent bun nu S-a mulțumit să Se contemple pe Sine, ci printr-un belșug al bunătății a socotit potrivit să existe lucruri care să se împărtășească de bunătatea Sa și să participe la ea[10].

4 Clement Alexandrinul, *Stromatele*, VII, VII, 42.4., în PSB, vol. 5, p. 502.

5 Sfântul Grigorie de Nyssa, *Viața lui Moise*, I, în PSB, vol. 29, traducere de Pr. Dumitru Stăniloae și Ioan Buga, Ed. IBMBOR, București, 1982, p. 23.

6 Sfântul Maxim Mărturisitorul, „Capete gnostice sau teologice”, I, 12, în *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăța, lumina și desăvârși*, vol. 2, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București, 2017, p. 159.

7 Boethius, *Mângâierile filozofiei*, III, II, X, în PSB, vol. 72, traducere, note și comentarii de prof. David Popescu, Ed. IBMBOR, București, 1992, p. 117.

8 Sfântul Vasile cel Mare, *Omilii la Hexaemeron*, I, II, în PSB, vol. 17, traducere, introducere, note și indici de Pr. Dumitru Fecioru, Ed. IBMBOR, București, 1986, p. 73.

9 Origen, *Despre principii*, II, VI, 9, în PSB, vol. 8, studiu introductiv, traducere și note de Pr. Prof. T. Bodogae, Ed. IBMBOR, București, 1982, p. 165.

10 Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, II, 2, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, Ed. Scripta, 1993, p. 46.

„...Dacă atributul «bun» s-a dat de către Scripturi și altor ființe, fie că erau îngeri, oameni, slujitori, comoară chiar, în toate aceste cazuri s-a vorbit în sens larg, fiind vorba doar de o bunătate întâmplătoare, nu de una substanțială”.

Sfânta Treime, ca Iubire fără de început și nesfârșită, este, așadar, nu doar model al bunătății desăvârșite, ci izvor a toată bunătatea din lume: „Principala bunătate este fără îndoială Tatăl: din ea S-a născut Fiul, Care este în toate privințele «chipul bunătății Sale». Într-adevăr, nu există în Fiul altă bunătate decât cea care este în Tatăl. Acesta-i motivul pentru care Mântuitorul zice, pe bună dreptate, în Evanghelie: «nimeni nu este bun decât numai Unul Dumnezeu, Tatăl». Prin aceasta trebuie să înțelegem că Fiul nu are altă bunătate decât numai aceea care este în Tatăl. Și mai e numit Fiul, pe bună dreptate, chipul Său, pentru că nu vine din alt loc decât din această bunătate, care e și începutul, pentru ca să nu se vadă în Fiul altă bunătate decât cea care e în Tatăl, iar nu o bunătate străină sau diferită. De aceea nu trebuie luate drept blestem cuvintele «nimeni nu e bun decât numai Unul Dumnezeu Tatăl», ca și cum am vedea aici o tăgăduire a bunătății lui Hristos sau a Duhului Sfânt, ci — după cum s-a spus mai înainte — trebuie să situăm în Tatăl bunătatea primordială: Fiul, Care Se naște din El, sau Duhul, Care purcede din El, reproduc în Ei, fără îndoială, firea (autentică) a acestei bunătăți care este în izvorul din care S-a născut Fiul și din care a purces Duhul Sfânt. Dacă atributul «bun» s-a dat de către Scripturi și altor ființe, fie că erau îngeri, oameni, slujitori, comoară chiar, în toate aceste cazuri s-a vorbit în sens larg, fiind vorba doar de o bunătate întâmplătoare, nu de una substanțială”[11]. Omul deține bunătatea reală și calitativă doar în măsura împărtășirii sale din iubirea cea nesfârșită a lui Dumnezeu, după cuvântul psalmistului: „Dumnezeu nu va lipsi de bunătăți pe cel ce umblă întru nerăutate” (Psalmul LXXXIII, 12).

Existența făpturilor mărturisește nu doar existența lui Dumnezeu, „Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înțelegându-se din făpturi, adică veșnica Lui putere și dumnezeire” (Romani I, 20), ci și bunătatea Sa nesfârșită: „Bun fiind, El a creat ființele care nu existau. Mai întâi, El a voit să-și arate bunătatea Sa (este propriu naturii prea bune de a da naștere la ceea ce n-a existat niciodată) și apoi El a manifestat-o și prin promisiunea bunurilor superioare, pe care le-a oferit celor pe care i-a creat. El nu le-a dat doar existența, ci și bucuria bunurilor superioare, arătându-și în felul acesta bunătatea care este în El. El Se arată a fi bun tocmai pentru că există ființe care au nevoie de El. Dacă Dumnezeu n-ar fi creat lumea, Dumnezeu ar fi fost necunoscut, pentru că n-ar fi existat ființele care să-L cunoască. De aceea, voind să se facă cunoscut și dorind să arate că

11 Origen, *Despre principii*, I, XIII, 2, în PSB, vol. 8, p. 62.

El există, a creat lumea. Restul universului, eu zic că a fost creat pentru om, pentru a-i furniza ceea ce-i era necesar (și omul pentru Dumnezeu Însuși, pentru a slăvi pe stăpânul său și a răspândi peste celelalte creaturi binele primit de la Dumnezeu. Eu zic că înainte ca Dumnezeu să creeze această lume, se delecta contemplând lucrurile pe care avea să le facă, pentru că n-a fost niciodată nelucrător, ci a lucrat cu cugetul, reprezentându-Și frumusețea lucrărilor Sale). Știința pe care Dumnezeu o poseda nu I-a fost niciodată inutilă, ci a pus-o în aplicare de la început. De asemenea, El n-a voit ca bunătatea să rămână restrânsă doar la El, la stare de hotărâre, ci ca această hotărâre să treacă în faptă"[12].

„Bunătatea lui Dumnezeu se răsfrânge asupra întregii creații și asupra tuturor oamenilor, deoarece are tendința de a fi „covârșitoare", adică se oglindește și se imprimă în natura creată prin intermediul energiilor necreate."

Bunătatea lui Dumnezeu se răsfrânge asupra întregii creații și asupra tuturor oamenilor, deoarece are tendința de a fi „covârșitoare", adică se oglindește și se imprimă în natura creată prin intermediul energiilor necreate: „Din bunătatea Sa împarte cu prisosință toată mulțimea bunurilor Sale celor vrednici și nevrednici. El nu poate să fie înfrânt de injurii, nici să fie urnit din statornicia Sa de nedreptățile oamenilor, rămânându-I întotdeauna întreagă bunătatea și firea Sa neschimbătoare"[13].

Infinita bunătate a lui Dumnezeu este cea care susține ontologic lumea și existențele din ea. Sfântul Dionisie Areopagitul arată că: „Și dacă desființezi cu totul binele, nu va fi nici ființă, nici viață, nici dorință, nici mișcare, nici altceva nimic"[14].

Pentru om, bunătatea este comuniunea cu Dumnezeu și împărtășirea din darurile Sale, pe care, la rândul său, le împărtășește semenilor săi: „Omul, cu firea sa slabă și șubredă cum este, va fi asemenea lui Dumnezeu numai dacă va întinde dragostea inimii lui întotdeauna asupra celor buni și asupra celor răi, asupra celor drepți și nedrepți. Numai așa va imita bunătatea lui Dumnezeu și, lucrând din sentimentul binelui pentru binele însuși, va ajunge la acea adevărată adopțiune între fiii lui Dumnezeu"[15].

Facerea lumii și a omului este o concretizare a bunătății lui Dumnezeu și o plasticizare a rațiunilor Logosului: „Dumnezeu este bun și de aceea vrea ca omul, stăpânul întregii creații (Facerea I, 28-30), să se mântuie; și Dumnezeu a îndreptat totul spre acest scop. Cea dintâi binefacere dată omului este existența, pe care i-a dat-o dintru început; că trebuie mărtu-

12 Metodiu de Olimp, *Despre liberul arbitru*, XXI, PSB, vol. 10, studiu introductiv, traducere, indici și note de Pr. Prof. Constantin Cornițescu, Ed. IBMBOR, București, 1984, pp. 235-236.

13 Sfântul Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, II, I, VI, 3, în PSB, vol. 57, p. 504.

14 Sfântul Dionisie Areopagitul, *Despre Numirile Dumnezeiești*, IV, 20, p. 153.

15 Sfântul Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, II, I, IX, 4, în PSB, vol. 57, p. 507.

risit că e mai bună existența decât neexistența. Apoi Dumnezeu a îngăduit ca fiecare om să-și aibă firea sa; și a avut-o; și a îngăduit să-și îmbunătățească firea spre mai binele lui"[16].

Drumul omului spre sfințenie, spre asemănarea cu Dumnezeu, este un urcuș tot mai deplin către împărtășirea din bunătatea Sa. Cu fiecare virtute dobândită omul devine tot mai aproape de bunătatea lui Dumnezeu, împărtășindu-se tot mai profund din aceasta, devenind tot mai bun: „Dacă-L vei iubi, vei fi imitator al bunătății Lui. Să nu te minunezi dacă un om poate fi imitator al lui Dumnezeu! Poate, dacă voiește"[17]. Omul duhovnicesc este numit om îmbunătățit pentru faptul că devine tot mai bun, pentru faptul că se împărtășește tot mai mult din harul lui Dumnezeu. Astfel, devreme ce Dumnezeu este plinătatea bunătăților, omul este părtaș al acestei plinătăți: „Prin firea Sa, Dumnezeu este pentru noi cel mai mare bine care se poate concepe cu mintea. El întrece orice alt bine care se poate închipui de mintea omenească și dacă creează viața acestuia, n-o face din altă pricină decât pentru că este bun. Așa fiind și pentru că tocmai de aceea S-a hotărât să ne aducă la viață, Dumnezeu nu-Și arată bunătatea doar pe jumătate, dăruind omului numai o parte din bunătățile Sale și păstrând pentru Sine în chip invidios cealaltă parte, ci Își arată suprema bunătate tocmai prin aceea că l-a adus pe om din neființă la viață și l-a copleșit cu tot felul de daruri. Mulțimea tuturor acestor bunătăți e atât de mare încât nu știm dacă s-ar putea număra ușor. De aceea, rezumându-le, Scriptura le-a descris în felul următor: «După chipul Său l-a făcut Dumnezeu pe om» (Facerea I, 27), ceea ce e la fel ca și cum ar fi spus că firea omenească a fost făcută părtașă la toate bunătățile. Iar dacă Dumnezeu e deplinătatea tuturor acestor bunuri și dacă omul este după chipul ei, oare nu în această deplinătate va consta asemănarea sa cu Arhetipul sau modelul său?"[18].

De multe ori bunătatea de care creștinul trebuie să dea dovadă este confundată cu caritatea. Însă a fi bun înseamnă a repara stricăciunile pe care păcatul le-a făcut în lume, cu oamenii și natura, dar nu ca o corijare a răului, ci ca o preschimbare a răului în bine. În sprijinul acestei lucrări stă virtutea sau exercițiul practic al bunătății potențiale infuzată permanent de harul dumnezeiesc, așa cum mărturisește Sfântul Apostol Pavel: „M-am răstignit împreună cu Hristos; și nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine. Și viața de acum, în trup, o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu,

16 Clement Alexandrinul, *Stromatele*, VI, XVII, 152.3, în PSB, vol. 5, p. 468.

17 „Epistola către Diognet", X, 3-4, în *Scrierile Părinților Apostolici*, PSB, vol. 1, traducere, note și indici de Pr. Dumitru Fecioru, Ed. IBMBOR, București, 1979, p. 418.

18 Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre facerea omului*, 16, în PSB 30, traducere și note de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Ed. IBMBOR, București, 1998, p. 49.

Care m-a iubit și S-a dat pe Sine Însuși pentru mine" (Galateni II, 20).

Înomenirea Fiului lui Dumnezeu înseamnă pentru om părtășia cu Bunătatea Întrupată, așa cum Sfântul Apostol Pavel ne arată în *Epistola către Tit*: „Iar când bunătatea și iubirea de oameni a Mântuitorului nostru Dumnezeu s-au arătat, El ne-a mântuit, nu din faptele cele întru dreptate, săvârșite de noi, ci după a Lui îndurare, prin baia nașterii celei de a doua și prin înnoirea Duhului Sfânt" (Tit III, 4-5). Cel ce se împărtășește din Persoana Mântuitorului Hristos se împărtășește de toate bunătățile: „Toată nădejdea bunătăților se crede că este în Hristos, în Care am înviat și sunt toate vistieriile celor bune"[19].

Întreaga Sfântă Scriptură nu este altceva decât o mărturisire a bunătății lui Dumnezeu, o Evanghelie, o anunțare a Veștii celei bune că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Om, ca omul să se facă părtaș bunătăților lui Dumnezeu: „Dacă a evangheliza înseamnă vestirea unei bunătăți și dacă toate evenimentele care pregătesc venirea în trup a lui Hristos vestesc tocmai pe Hristos, în Care se împlinesc toate aceste bunătăți (...), atunci cuvintele tuturor (proorocilor) fac într-un anumit fel parte din Evanghelie. Și întrucât ceea ce numim noi Evanghelie sau veste bună a fost vestit în toată lumea, va trebui să înțelegem că ea a fost vestită nu numai în acest ținut geografic, ci, ca să zicem așa, pe întreagă suprafața cerului și a pământului, a cerurilor și a pământurilor"[20].

Deplina manifestare a bunătății S-a manifestat în Persoana Mântuitorului Hristos, Dumnezeu adevărat și Om adevărat, Acesta devenind și Arhiereu al bunătăților celor viitoare (Evrei, IX, 11): „(...) Bunătatea lui Iisus pentru oameni s-a întins nu numai pe întreaga durată cât a vieţuit El, în zilele când a petrecut cu trupul printre noi, ci s-a prelungit până în zilele noastre, încât și azi cei care cred în El se convertesc ducând o viață mai îmbunătățită. Iar dovada clară că acest lucru se datorește puterii Lui, după cum o spune El Însuși, și după cum o arată viața de toate zilele, e faptul că, cu toată lipsa de lucrători care să se ostenească la secerișul sufletesc, totuși secerișul e atât de bogat încât au umplut pretutindeni ariile lui Dumnezeu și bisericile"[21].

Omul duhovnicesc se încredințează total lui Dumnezeu, punându-și viața în mâna Acestuia și experiind bunătatea Sa în mod concret: „Gustați și vedeți că bun este Domnul" (Psalmul XXXIII, 8). „Pururea Izvorul bunătăților atrage spre Sine pe cel [cei] ce însetează, precum zice Izvorul în Evanghelie: De însetează cineva, să vină la Mine să bea (Ioan VII, 37). Căci în aceasta nu a dat un hotar nici setei, nici pornirii spre El, nici plăcerii de a bea, ci cu întinderea poruncii în veci, unește și îndemnul de a înseta, și de a bea și de a avea pornirea spre El. Iar celor ce au apucat să guste și au aflat că bun e Domnul, gustarea li se face ca un îndemn spre împărtășire de și mai mult. De aceea, niciodată nu lipsește celui ce urcă îndemnul ce i se face, care îl atrage necontenit spre ceea ce e mai mare"[22].

Același dumnezeiesc părinte, Sfântul Grigorie de Nyssa, arată cum desăvârșirea omului este legată de creșterea epectatică a acestuia în Duhul Sfânt prin împărtășirea de bunătățile Sale, căci roada Duhului este „dragostea, bucuria, [...] bunătatea, facerea de bine" (Galateni V, 22). Orice treaptă pe care urcă omul în viața duhovnicească devine un nou început de că-

19 Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre viața lui Moise sau despre desăvârșirea prin virtute*, în PSB, vol. 29, p. 96.

20 Origen, *Din comentariul la Evanghelia după Ioan*, I, C, XV, 86-87, în PSB, vol. 7, p. 163.

21 Origen, *Contra lui Celsus*, I, XLIII, în PSB, vol. 9, p. 67

22 Sfântul Grigorie de Nyssa, *Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor*, Omilia VIII, în PSB, vol. 29, pp. 223-224.

lătorie a sufletului spre Dumnezeu; cu cât creștinul urcă tot mai mult către Dumnezeu, cu atât Îl și dorește mai mult: „După ce s-a împărtășit de bunătăți cât a putut e atrasă iarăși printr-un nou început, ca și când nu s-ar fi împărtășit încă de bunătăți, spre împărtășirea de frumusețea aflătoare mai sus, așa încât, pe măsura înaintării spre ceea ce îi apare înainte, îi crește și dorința, și din pricina mărimii covârșitoare a bunătăților, ce se află totdeauna deasupra, pare să înceapă pentru prima oară urcușul. Căci nici cel ce s-a ridicat nu va fi scutit de trebuința de a se ridica mereu, nici celui ce aleargă spre Domnul nu i se va împuțina mărimea distanței de străbătut, spre Dumnezeu. Căci pururi trebuie să se ridice oamenii și niciodată nu trebuie să înceteze de a se apropia prin alergare”[23]. Tot Sfântul Grigorie de Nyssa arată că participarea la bunătatea dumnezeiască îi conferă omului o mai mare deschidere spre plinirea bunătăților, fiindcă îi dă spor în forță și mărime, așa încât cel ce este hrănit cu bunătatea dumnezeiască crește mereu și niciodată nu încetează în a crește. Cum izvorul de bunătăți curge fără încetare, firea primitorului devine mai capabilă să-l primească și să-l cuprindă, într-o expansiune ekstatică nesaturată, fiindcă nimic din ce primește nu este aici de prisos, nici fără folos, tot ceea ce curge în sufletul primitor apărându-i propria-i mărime. Căci amândouă cresc împreună: puterea hrănitoare sporește și mai mult belșugul de bunătăți, iar izvorul de hrană curge și mai îmbelșugat prin lărgirea sufletului, care se face din ce în ce mai mare. Așadar sufletul trebuie să se ridice la atâta sporire, încât nimeni să nu-i mai poată stăvili creșterea[24].

Însuși începutul propovăduirii Evangheliei Mântuitorului reliefează bunătatea lui Dumnezeu, El venind să vestească pocăința: „De atunci a început Iisus să propovăduiască și să spună: Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor” (Matei IV, 17). Începutul propovăduirii Domnului, ce coincide ca esență cu cel al Înaintemergătorului Său, devine model de vestire a bunătăților lui Dumnezeu pentru orice creștin: „Iar voi sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu, ca să vestiți în lume bunătățile Celui ce v-a chemat din întuneric, la lumina Sa cea minunată” (I Petru II, 9). Întoarcerea omului prin pocăință la Dumnezeu înseamnă, după Sfântul Grigorie al Nyssei, împărtășirea din bunătatea Sa cea nesfârșită: „Bunătatea, înțelepciunea, dreptatea, nestricăciunea, toate se vădesc în planul de mântuire a omenirii. Bunătatea se vede în gândul Mântuitorului de a merge să caute pe cel pierdut (Luca XIX, 10)[25]. Psalmistul David ne îndeamnă să-L slăvim fără încetare pe Dumnezeu pentru bună-

23 Sfântul Grigorie de Nyssa, *Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor*, Omilia V, în PSB, vol. 29, p. 185.

24 Sfântul Grigorie de Nyssa, *Dialogul despre suflet și înviere*, în PSB, vol. 30, p. 385.

25 Sfântul Grigorie de Nyssa, *Marele cuvânt catehetic sau despre învățământul religios*, 24, în PSB, vol. 30, traducere și note de Pr. prof. dr. Teodor Bodogae, Ed. IBMBOR, București, 1998, p. 321.

tatea și mila Sa: „Mărturisiți-vă Domnului că este bun, că în veac este mila Lui" (Psalmul LVI, 1). Sfântul Grigorie de Nyssa, comentând acest verset, arată că mărturisirea este întrebuințată aici cu înțelesul de mulțumire, nu de răscumpărare. Porunca este să slăvim pe Dumnezeu pentru singură bunătatea Lui, arătând că toate câte le-au venit oamenilor de la Dumnezeu sunt bune și mântuitoare și s-au făcut din har și bunătate[26].

Toate darurile primite din bunătatea infinită a lui Dumnezeu face omul să urce tot mai desăvârșit către Dumnezeu, să se îmbunătățească tot mai mult, adică să devină părtaș tot mai deplin iubirii Sfintei Treimi: „Toată strălucirea luminoasă ce pornește de la Tatăl și vine la noi o bună dăruire și ne umple iarăși de o putere unificatoare, ne îndreaptă în sus și ne întoarce spre unitatea (cf. Ioan XVII, 21; I Corinteni I, 10) și simplitatea îndumnezeitoare a Tatălui ce ne adună în Sine. Căci din El și spre El sunt toate, cum a spus Sfântul Cuvânt (Romani XI, 36)"[27].

Prin împărtășirea de darurile lui Dumnezeu, omul îmbunătățit face ca și alții să-l urmeze pe calea sa: „S-ar cădea dar, prin calitățile pe care le ai să atragi și pe alții spre tine însuți și să îngădui să vină în juru-ți toți cei ce vor să le dai din bunătatea firii Tale un fel de miros de bună mireasmă"[28]. Omul trebuie să se silească pe sine spre a primi și a împărtăși celorlalți tot mai mult bunătatea lui Dumnezeu: „Să se silească omul a-și obișnui sufletul cu bunătatea din care să facă o datorie"[29].

Dobândirea virtuților presupune un efort lung și anevoios din partea omului, ce se încununează cu vederea lui Dumnezeu ca dar al bunătății Sale: „El se roagă lui Dumnezeu și Dumnezeu îi arată bunătatea Sa și-i îngăduie să vadă fața Sa" (Iov XXXIII, 26). Omul îmbunătățit este omul ce tinde tot mai mult spre asemănarea cu Dumnezeu, împărtășindu-se tot mai deplin de bunătatea Sa: „Cel ce și-a luminat mintea cu înțelesuri dumnezeiești și și-a obișnuit rațiunea să-L laude pe Făcător neîncetat prin cântări dumnezeiești, iar simțirea și-a sfințit-o prin imagini curate, acela adaugă la bunătatea naturală a „chipului" bunătatea voită a „asemănării" cu Dumnezeu"[30]. Darul primit de la Dumnezeu, devine lucrător în viața omului îmbunătățit, punându-l în slujba semenilor: „Fiecare, darul cu care a fost înzestrat să-l aibă de la Dumnezeu, pe acesta să-l înmulțească spre facerea de bine, aducând folos mai multora. Căci nimeni nu este neîmpărtășit de bunătatea lui Dumnezeu"[31].

26 Sfântul Grigorie de Nyssa, *La titlurile Psalmilor*, I, VIII, în PSB, vol. 30, p. 153.

27 Sfântul Dionisie Areopagitul, „Despre Ierarhia Cerească", I, 1, în *Opere complete*, p. 15.

28 Sfântul Vasile cel Mare, *Epistole*, LIX, II, în PSB, vol. 12, p. 228.

29 Sfântul Macarie Egipteanul, *Cuvânt despre libertatea minții*, 19, în PSB, vol. 34, p. 344.

30 Sfântul Maxim Mărturisitorul, „Capete gnostice sau teologice", I, 13, în *Filocalia*, vol. 2, p. 160.

31 Sfântul Vasile cel Mare, *Regulile mici*, 253, în PSB, vol. 18, p. 425.